

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D, POLUGOD. 30 D,
ČETVRTGOD. 15 D, POJEDINI BROJ 1.50 D.

Nova parola.

Piše Adolf Böhm.

Ruppin je u svome referatu na kongresu proračunao, da je za produktiviranje od 30.000 useljenika potreban iznos od 1.500.000 funti godišnje. Od toga bi prema njegovu računu otpalo 200.000 funti na Židovski Narodni Fond i 1.300.000 funti na Keren Hajesod.

Da se postigne taj cilj treba dakle samo prihode, koji su iznašali u prošloj godini 500.000 funti, potrostručiti. K tome valja i uvažiti, da pored Keren Hajesoda pritiječu za gradnju, kredite i t. d. novci iz drugih izvora.

Ako bi se kroz 10 godina vazda uselilo godišnje 30.000 duša — ili kako Ruppin veli, 7500 obitelji sa 4 glave po obitelji, tad bi razvoj zemlje tako brzo napredovao, da bi i uslijed privatnih poduzeća našlo mnogo tisuća Židova egzistenciju u zemlji. Nakon deset godina bilo bi znatno više no pol milijuna Židova naseljeno u Palestini.

Drugim riječima: Nakon svih dugogodišnjih rasprava o tempu i mogućnostima stvaranja židovske kolonizacije u Palestini je Ruppin na temelju iskustava (uostalom je on već i prije tih iskustava govorio o godišnjoj kolonizaciji od 20 do 30.000 ljudi i na XII. kongresu tražio za Keren Hajesod 1.500.000 funti) jasan program: **30.000 useljenika godišnje, to su 1.500.000 funti za Keren Hajesod i Židovski Narodni Fond. Nadalje u toku od 10 godina najmanje pol milijuna Židova u Palestini!**

Time je zadaća cionističke organizacije glede praktičnih ciljeva svedena na jednostavnu formulu. Nema sumnje, da je to od velike važnosti za rad za Keren Hajesod. Svaki će Židov uvidjeti ispravnost ovoga mišljenja.

Druga je važna konzekvencija, koja slijedi iz nazora Ruppina, tehničko svladanje financijskog pitanja po Keren Hajesodu.

Kako je poznato, postoje o tome dva mišljenja:

1. Namaknuće dioničke glavnice za t. zv. Holding Company, koja bi imala da osniva razne financijalne institucije u Palestini i da kod njih učestvuje s 50%. (Plan izgradnje Kolonijalne banke ili stvaranje Židovskog kolonizatornog društva prema Ruppinovoj knjizi o izgradnji Palestine.) Time se postizava jedinstvena organizacija, narodna kontrola, potpunost svih institucija za zasebnim svrhama.

2. Namaknuće sredstava za iste svrhe narodnim zajednicama. Taj je plan u novije doba u detalje izradio i dobro motivi-

rao dr. Arlosorov u svojoj knjizi: »Financije Jewish Agencya za kolonizaciju«.

Oba plana tako su konstruirana, da nabavljaju pored općih fondova i privatni kapital za financijalne institute. Njihovo provedenje iziskivalo bi dugotrajne priprave.

Ruppin je glede financijsko-tehničkog pitanja pošao sad od onoga, što postoji, od Keren Hajesoda. Keren Hajesod je svojim učestvovanjem stvorio klice financijskih institucija. Kad su jednom već utemeljene, mogu postići mnogo veći kapital no onaj, kojim su utemeljeni, bilo obligacijama, bilo, kao kod hipotekarne banke, da izdaju zadužnice ili da izdaju nove akcije.

Keren Hajesod već učestvuje kod Palestina Land Development Company, hipotekarne banke, čiji je osnutak on samostalno proveo, nadalje su po njemu, po njegovom industrijskom fondu i podupiranjem kolonizacije stvoreni industrijska banka i poljoprivredna banka, a naročito je veliko učestvovanje cionističke organizacije kod radničke banke.

Za svaki slučaj, i onda, kad bi se mogli provesti planovi sub 1. i 2., stvara za njih bazu Keren Hajesod. On ne radi samo za svrhe, koje se stvaraju iz općih sredstava, već ujedno vrši i pionirski rad za riješenje financijsko tehničkog problema. U njemu obezbjedjeni su gore spomenuti postulati nacionalne kontrole itd.

Da je Keren Hajesod pored svega toga što su mu sredstva relativno malena ipak utirao put za velika poduzeća, pokazuje nam osnutak Ruthenbergovog društva. Keren Hajesod financirao je predradnje i time omogućio ishodjenje koncesije i osnutak društva, u kojem i financijalno učestvuje.

Tako dakle vidimo, da je uloga Keren Hajesoda u djelu izgradnje u svakom pogledu od najveće važnosti. Potrebno je samo pojačani intenzitet propagandnog rada, da se provedu velike i jasne određene zadaće.

Ideja i šekel.

Cionizam je jedini odgovor jevrejskog naroda na jevrejsko pitanje, jedino zbiljsko riješenje ovog najvećeg problema kulturnog čovječanstva. Cionizam je danas aktuelan, no ne samo zbog toga, što je Savez Naroda mandatom dao pravno priznanje jevrejske narodne domaje u Palestini, već obzirom na brutalno zaoštrenje jevrejskog pitanja u mnogim zemljama, na očigled antisemitskog vala, koji prijeti, da će podrovati sve brane kulture i civilizacije. Ovaj val nije moguće zaustaviti, osim ako se svi ogranci jevrejskoga naroda

konsolidiraju i normalno uvrste u krug naroda svijeta na osnovu obnove svog nacionalnog centra.

Ideja cionizma, čiju su logičnu ispravnost priznali državnici i političari svijeta velikih zemalja, postala je program jednog moćnog narodnog pokreta. Realizacija ove ideje uživa internacionalnu simpatiju. No same ideje, spoznaje i logički zaključci ne će nikada jedan narod maknuti iz svaki-dašnjosti, niti ga dovesti do onog oduševljenja, koje je potrebno za borbu i žrtve. Sam nagon mora da dodje iz dubine osjećaja, narodnog života, vjere i strasti. Baš u tome karakterisan je cionizam kao pravi narodni pokret. Kad su se cioniste po prvi puta formirali, probudila je Dreyfusova afera i ruski progoni u jevrejskoj duši ogorčenje i bol. Danas tisuće i tisuće Jevreja iz svijeta rado poprimaju cionističke ideje kao svoje misli i htijenje. Danas ih je lako predobiti za cionistički pokret, jer uvidjaju, da se svi ispadi uslijed rata demoraliziranih naroda konzekventno, upravljaju protiv Jevreja i to zbog toga, što Jevreji kao narodna manjina bez zemlje, ne mogu da stave potrebiti otpor. Nevolja ovog gorkog vremena sjedinjuje danas Jevreje u znaku cionističke misli, narodne samopomoći i izgradnje narodne domaje, u kojoj bi jevrejski narod mogao da nesmetano živi svojim narodnim životom. Cionistički će pokret, još više nego pred 25 godina, bez obzira na partijsko opredjelenje postati nosiocem svijeta narodnih očekivanja. Šta više i oni, koji su siti, te su se dosad rugali »utopiji« i »nepoznavanju svijeta«, promijenili su svoje mišljenje, što i otvoreno priznaju. Bit će, da tome razlog leži u tome, što je njihova sigurnost i sitost postala problematičnija nego ikada.

Cionistička ideja dominira danas na najširoj osnovi cijelim jevrejskim životom. Ovdje jedan razmišlja o svom preseljenju u Palestinu, tamo se jedan riješava svojih antipatija spram istočnih Jevreja, tamo pako jedan uči jevrejski, ili se sprema za poljodjelstvo ili kakav zanat. Osnova je misao svemu: Jevreji smo, naša je domovina u Palestini, u povratku u nju leži spas iz dileme antisemitizma, jevrejskih pitanja, i kaotičnih prilika. A ovoj istoj svrsi upravljeno je sve moje nastojanje kao i ovi reci.

Pokret jevrejskih masa, koje se zbog rušenja svijeta iluzija, zbog prijeteće nevolje i progonstva, ponovno kupe pred paladijem prastarog jevrejskog narodnog osjećanja, potvrđuje jevrejskim vodjama ispravnost onoga, za što su se oni već kroz godine borili, a nažalost prečesto uz prosvijed tromih i sitih, oportunističkih i onih, koji su vazda za kompromis. Ovaj im je

pokret naprtio još posebne odgovornosti. Zadaća im je danas, da sve sile sistematiziraju, da pridošle energije tako iskoriste, da će za zbiljsko ostvarenje cionističkog programa nastati najveći korisni efekat. U mnogim burama već iskušana cionistička organizacija stabilno je uporište pokreta, čuvarica ideja, nosilac inicijative, žarište svih elemenata snage, duha i volje jevrejske narodnosti.

Tko pristane uz cionističke ideje, tko se odluči za suradnju u cionističkom pokretu, taj stupa kao borac za jevrejsku slobodu, za jevrejsku domovinu, za jevrejsko pravo u redove cionističke organizacije. A kako se to čini? Čini se to kupnjom šekela. Jer prema broju uplaćenih šekela ustanovljuje cionistička organizacija broj svojih članova u svim zemljama svijeta, t. j. broj onih Jevreja, koji su se obvezali, da će služiti svojem narodu. S iznosima ovih šekela podmiruje cionistička organizacija svoje materijalne potrebe. Iznos je šekela neznatan, te je prilagodjen valutarnim prilikama raznih zemalja, a budžet je cionističke organizacije, kako je poznato, strogo odijeljen od finansija odredjenih za izgradnju Palestine.

Zašto plaća Jevrej, koji pristane uz cionistički program, svoj šekel? Jer znade, da uspjeh i ugled organizacije zavisi o njenom opsegu i njenoj unutarnjoj snazi, koji opet imaju izlazište u onima, koji plaćaju šekel. Jer znade, da ekspanziona sila organizacije, koja je potrebna da zadobij sve samosvjesne Jevreje za aktivnu suradnju kod izgradnje Palestine, zavisi o materijalnim mogućnostima, o mogućnostima finansiranja agitacije i organizacije.

Šekel je nekad u dalekim vremenima unio i u materijalni život jevrejskog naroda, u trgovinu i obrt, simbol državne zajednice u Erec Jisraelu. Onda to bijaše znak sretne zbilje, a danas predočuje znak nade, volje i pouzdanja. Ko plaća šekel može reći: »I ja doprinosim svoj obol za potrebe zajedničke stvari, i mene broje k onima, čija će vjera i rad osigurati jevrejskom narodu bolju budućnost, nego što je danas ima.

Cionistička politika na zasjedanju Akcijon. Komiteja*

Piše dr. Viktor Jacobson.

Kad je sazvano izvanredno zasjedanje Akcijonog Komiteja, naišla je ova vijest u cionističkim krugovima na miješane osjećaje. Jedni su se nadali, a drugi su se bojali, da bi ovo zasjedanje moglo povećati nespornost između Egzekutive i centralnog organa cionističke organizacije u još većoj mjeri, nego što je to bilo na kongresu. U tom je smislu ovo zasjedanje donijelo onima, koji su mu proricali loš svršetak, potpuno iznenađenje. Svi su članovi A. K.-a spoznali važnost zaključaka, koji se imaju stvoriti, dok je Egzekutiva opet vodila računa o raspoloženju unutar A. K.-a.

Nije se nastojalo, da se išta zabašuri, Egzekutiva i A. K. vidjeli su jasno, kolike poteškoće postoje. U najvažnijem pitanju — o Arab Agency — bili su svi složni: prijedlog je neprihvatljiv. I ako su postojala razna mišljenja sve do kraja debate, ipak je nadjena formula, u kojoj se jasno kaže, da prijedlog nije prihvatljiv i da se ne slaže s duhom mandata. Zbog bitnosti nije ova formula mogla iznijeti sve one momente, koji su iznešeni u debati. U toku daljnjih pregovora, Egzekutiva će svakako iznijeti i ove momente, podcrtati će njihovu stvarnost i umjerenost, te će nastojati, da želje, zahtjeve i pritužbe cionističke organizacije prikaže u pravom svjetlu.

Apsolutno je potrebno, da se naglasi, da sve ovo što je jevrejskom narodu u Palestini obećano, i što cionistička organizacija kao Jewish Agency zahtijeva, ne znači nikakav privilegij niti prikraćivanje arapske većine, a još manje njeno podvrgnuće pod jevrejsku manjinu. Sveto i nezastarivo pravo jevrejskog naroda, da i on dobije mjesta pod ovim suncem, potvrdila je Balfourova deklaracija, traktati ugovora sanremskog i sevrskog. Mandat Saveza dao je ovom pravu međunarodnu sankciju.

Bijela knjiga engleske vlade, govori vojvode od Devonshira i sir H. Samuela

* Radi nedostatka prostora donosimo taj članak istom u ovom broju.

ponovno su potvrdili volju mandatarne vlasti, da uzdrži deklaraciju i mandat.

Na osnovu jednog priznatog prava, gradi jevrejski narod svoju novu domovinu. Na osnovu ovog prava vraća se jevrejski narod natrag u svoju domaju. Ne radi se o tome, da se tek jedna grupa ljudi useli u kakvu povoljnu zemlju. Radi se o tome, da se nadju putevi i sredstva, kako bi se jevrejskom narodu omogućio i osigurao povratak u svoju prvotnu narodnu domaju. Radi se o tome, da se ovaj povratak tako udesi, e bi jevrejski narod u svojoj staroj postojbini prema izvodima u »White Paperu«, mogao da živi svojim narodnim životom. Institucije mandata dane su zato, da se Jevrejima, koji se useljuju, spram velike arapske većine, koja će još mnogo godina potrajati, dade bar nekakova ravnoteža. Daleko od toga, da Arape progone i učine robovima Jevreja, dostaju ove mjere, da Jevrejima jedva osiguraju fair play, ako mandat ne postane »krpa papira« bez vrijednosti. Mandat n. pr. stavlja mandatarnoj vlasti u dužnost, da olakšava jevr. imigraciju, da se tako stvore kompaktne jevrejske mase. Evidentno je, da to nije nikakav privilegij, ako se uzme u obzir, da se Jevrejima uskraćuje sva raspoloživa zemlja. Mandat postaje pukom frazom, kad se useljivanje Jevreja čini ovisnim od privole jedne arapske instancije. I pojam kapaciteta zemlje treba podvrgnuti korekturi. U zemlji gdje stanuje 25 duša na kvadratnom kilometru, u gospodarskom sistemu, gdje useljenici ne mogu konkurirati domaćim radnim snagama, pogotovo pošto se radne prilike za useljenike tek stvaraju u novoosnovanim poduzećima, u takvoj se zemlji uopće ne može govoriti o kapacitetu. Ne radi se o kapacitetu Palestine već o kapacitetu jevrejskog naroda i jevrejske Palestine. Samo ovaj kapacitet imade da određuje granice useljivanja. Iz tog slijedi, da o brzini i opsegu kolonizacije odlučuju jevrejske instance.

Mora bit jasno, da režim vječitih eksperimenata na području administracije nije moguć. Mora doći do stabilizacije položaja. Treba ustanoviti odulji rok unutar kojeg bi se ispitao sistem mandata. Vječita igra s ponudama arapskom narodu mora da na obje strane djeluje štetno i korumpativno. Statuirana je nagrada za za-

A. D. Gordou:

Pisma iz Palestine.

Četvrto pismo.

IV.

No jezik raste, kako sam rekao, a i rad raste; dakle treba da nastojimo, da i čovjek raste. Ne vidi se da trava raste, da čovjek raste, još mnogo manje.

A tu mogu Židovi galuta da mnogo urade svojim moralnim uplivom, ako budu dovoljno uplvisani od Palestine. Kad bude narod svijesno živio, njegova će volja ovdje učiniti, te ćemo živjeti dublje i svijesnije, te će naš život ovdje sve više potpunosti dobiti, sve od svojih korijena u prirodi do izričaja u našem jeziku. No i obrnuto. Da li će Židovi u galutu jevrejski govoriti, ili ne (o tome mogu da odluče samo Židovi u svojim obitavalištima), — dojam, što će ga živi jevrejski jezik imati na cio narod, cijelu njegovu dušu, bit će

zacijelo toliko velik, koliko će jezik biti u Palestini živ. Možemo reći: kad će naš stari jezik u našoj staroj domovini potpuno oživjeti, značit će, da naš stari narod živi.

Rad, jezik, čovjek, život — sve to svraća misao odmah i na škole. I škola obuhvata čitav život kao i rad i jezik, samo s druge strane. Škola obrazuje nove generacije, a to uistinu znači stvaranje novoga čovjeka, novoga života. Ona svakako mora da sa svim elementima ljudskoga života čini organsku cjelinu. Neću da ovdje govorim o našoj školi uopće: to je preveliko pitanje. No u tom, o čemu se ovdje radi, možemo, mislim, reći, da u našim školama vidimo nastojanje za pravim putem. Vidimo barem, da mnogi učenici, što su svršili jevrejski gimnazij, polaze na rad. Uopće se vidi među starijim učenicima većine škola, a moglo bi se i reći, kod veće česti učitelja, stanovito približavanje sferi rada i radnika. Jasno, to

nije uvijek tako, a možda i u nedostatnoj mjeri. No nešto jest, i budi nade. Nije daleko onda ni misao, te ideja sveučilišta u Palestini i nije tako opasna, kako si zamišljaju oni, što se toliko tresu pred »duhovima« i duševnošću. Ako će se sa sveučilišta poći na rad — a možemo se nadati, da će jedan dio sigurno poći — doći će se s rada na sveučilište na pravom putu, na putu, što izlazi iz života i vodi u nj. Kod toga mogu obadva da dobe: i rad i sveučilište. Iz toga izmjeničnoga utjecaja može doista da se rodi nova misao, što će izaći neposredno iz našega života, našega stvaranja, naše prirode.

No ja tu stvar uzimam s još jedne strane. Kad tu govorim o školama i o sveučilištu, ne radi se samo o Palestini, nego i o zemljama galuta. Pa neka se tko mu drago i prestrašio od te »buržijske« misli, — meni je stalo, da naša omladina u galutu imade mogućnosti, da bude u Palestini odgojena. To će svakako imati veliki

htjeve, koji se ne slažu s obvezama mandata. Kad bi palestinska vlada izjavila Arapima: »Vaše pritužbe glede favoriziranja Jevreja su neosnovane, za vas ne nastaje nikakova poteškoća uslijed egzistencije Jewish Agency. No pošto se toliko tužite, dajemo Vam isto, što i Jevrejima, eto i vama Arab Agency. Mi to činimo i ako je jasno, da nije moguće stvoriti zastupstvo cijelog arapskog naroda u Palestini, a niti je moguće stvoriti arapsku nacionalnu domaju u Palestini«. Arapski narod bi se na ovakom daru lijepo zahvalio, kako je to i učinio.

Korupcija je to, poziv, da se stavljaju sve veći i sve neopravdaniji zahtjevi. To je izvor nemira i intriga, provokacije, koju doduše najviši krugovi ne žele, no veći je dio arapskog i antisemitskog pučanstva sistematski provadja.

To se mora dokrajčiti. Treba da dodje do stabilizacije položaja. Mora se prema »Timesu« vladati oprobanim engleskim metodama. Pučanstvo mora da spozna, da je osnutak jevrejske nacionalne domaje gotova činjenica. Činovništvo mora razumjeti, da mu je zadaća, da ostvari ove činjenice. Tako nježnu biljku ne smije se svaka dva mjeseca izvaditi s korjenjem, da se vidi kako napreduje njen razvitak.

Ova nesigurnost pravi i jevrejskim nastojanjima, da stvore financijsku i gospodarsku bazu za izgradnju Palestine, silnih poteškoća. Umanjuje kolonizatorni kapacitet jevrejskog naroda. Djeluje dakle nasuprot ustanovama, namjerama i duhu mandata.

Stabilizaciju palestinskog položaja možemo provesti na principu koji dosad još nije dovoljno uvažen. Ne smijemo Palestinom postupati po principu aritmetičke demokracije.

Palestinska vlada ne smije da kaže: pred nama je s jedne strane 100.000 Jevreja, a s druge strane 600.000 Arapa. U Palestini postoje dvije jednakopravne nacije. Njihova prava ustanovljena su Balfourovom deklaracijom i mandatom, što predstavlja najveću pobjedu historijske istine i pravde. U to se ne može dirati. Pomoću eksperimenata, da se praksa provadja po šablona demokratske rutine, ne smije se ubiti misao svega, ne smije se provesti falsifikacija. Zapravo je već prijedlog Arab Agency jedna »paritetna mi-

sao«. Naravno je, da ova paritetna misao involvira sporazum Jevreja i Arapa. To je iznešeno i u rezoluciji A. K.-a, a to bijaše i dobro: U tome može samo nesavjesna demagogija, da vidi lakejstvo. Sasvim je jasno, zašto je A. K. ovaj nepravedni, irealni i neprihvatljivi prijedlog odbio uz ovu napomenu, koja slijedi iz naše želje, da dodje do sporazuma s Arapima, no tako, da se potpuno provedu odredbe mandata. Time su karakterisane osnove čvrste narodne politike našeg vodstva.

Iz židovskog svijeta.

Prokriomčarení numerus clausus u Poljskoj. U komisiji za nastavu obrazložio je zastupnik Wygodzki (jevrejski klub) prijedlog jevrejskog kluba u stvari tajne naredbe ministra prosvjete Glombinskog, kojom se uvadja numerus clausus. Zastupnik Gombinski izjavio je, da je u onom naredjenju samo preporučio numerus clausus, no da ga nije uveo. Zastupnik Czapski naglasio je, da uvođenje numerus claususa znači povredu ustava. Jevrejski zastupnik Lewy izjavio je u odljem govora, da je jevrejska javnost morala sa žalošću konstatirati, da je već u prvoj periodu izgradnje poljske države izdana tajna naredba, kojom se preporuča uvođenje numerus claususa, što je počinio Glombinski, mora se smatrati kao prokriomčarenje numerus claususa. Fakat jest, da u smislu ove naredbe, visoke škole ne primaju Jevreje. Nakon kratke debate, bila je sjednica odložena.

Konstituiranje kluba jevrejskih parlamentaraca u Poljskoj. Jevrejski klub se ponovno konstituirao. Predsjednikom izabran je zastupnik Leon Reich, podpredsjednicima Farbstein, Kirschbaum i Rosmarin. Predsjedništvu dodana je još parlamentarna komisija pod predsjedanjem zastupnika Grünbauma.

Poslanik dr. Thon otputovao je kao zastupnik jevrejskog Tarbuta u Ameriku, da tamo osigura za jevrejsko školstvo u Poljskoj potrebna sredstva.

Zatvaranje jevrejskih škola u Poljskoj. U komisiji sejma za upravne poslove govorio je zastupnik Schipper o zatvaranju jevrejskih škola, što ih uzdržaje društvo »Insere Kinder«. Na osnovu dokumenata dokazao je govornik, da je zatvaranje

ovih škola, kao i tom prilikom provedena uapšenja, bilo nezakonito. Sva uapšenja učitelja uslijedila su na osnovu jedne zablude. Zbog toga zahtijeva, da se ove škole smjesta otvore. Zastupnik ministra unutarnjih djela izjavio je, da se iz lijeve jevrejske štampe razabire, da su ove škole izrazito političke. Zastupnik nacionalnih demokrata tražio je zatvorenje ovih škola, jer gaje isključivo jidiš, dok poljski zanemaruju. Dr. Schipper naglasio je, da su ove škole udovoljile svim pedagoškim zahtjevima, i da se nisu bavile nikakvom politikom. Prijedlog socijalnih demokrata da se za ispitivanje ovog slučaja imenuje posebno komisija odbijen je glasovima narodnih demokrata.

Sesija novog jevrejskog narodnog vijeća u Litavskoj. Na početku prve sesije novog jevrejskog narodnog vijeća u Litavskoj, držao je zastupnik u sejmju dr. Robinsohn politički referat. Prikazao je izgredite litavskih fašista, progone jevrejskih radnika i nepravedno oporezovanje jevrejskih trgovaca i obrtnika.

Zastupnik jevrejskih ratara Deutsch tužio se zbog bespravnosti jevrejskih poljodjelskih radnika. Advokat Landau prikazao je muke Jevreja u provinciji, gdje se izgoni nastavlja u velikoj mjeri. Svi ovi dolaze u gradove, gdje još povećavaju opću nevolju.

Posebna sjednica bila je namijenjena kulturnim i školskim pitanjima. Zastupnici Tarbuta izjavili su se protiv t. zv. kompromisne škole, za čistu hebrejsku školu.

Zastupnik Finkelstein dao je u ime jevrejskog parlamentarnog kluba opširan izvještaj o djelatnosti jevrejskog kluba i opisao je njegovu borbu za usidrenje jevrejske autonomije u ustavu. U trećoj sjednici referirao je ministar za Jevreje Rosenbaum o političkom i pravnom položaju Jevreja u Litavskoj. Poslije govora Rosenbaumovog došao je u dvoranu ministar predsjednik Galwanusksas u pratnji ministra unutarnjih djela Zolkauskasa. Ministar predsjednik pozdravio je u odljem govora u ime vlade narodno vijeće Jevreja.

Interes rumun'ske vlade za izgradnju Palestine. Audijencija dra. Dulenskog kod rumunjskog ministra vanjskih djela Duce. Delegat Keren Hajesoda, koji momentano u Rumunjskoj boravi, imao je u zajednici s

upliv na Židove onih zemalja, na njihov čitav duševni život, a služiti će i živim prometom između Palestine i ostalih Židova. Neka samo mlade sile u Palestinu dodju da rade ovdje i živu, djeca i odrasli da ovdje uče (od njih će zacijelo dio i ovdje ostati i raditi) — to će i jednu i drugu stranu oživjeti i prosvijetiti: i Palestinu i galut. Tu svakako postoji izmjenični utjecaj. Bude li Palestina živjela i stvarala život, postat će život i u ostalim zemljama veći, dublji, bogatiji, i opet sa svoje strane produbiti i obogatiti život u Palestini.

Sve to, t. j. sav naš rad i stvaranje u Palestini, ne ovisi samo o nama samima. O toj strani, t. j. o političkoj strani nijesam ovdje govorio. Ja nijesam politik, i to nije moja stvar. O tome neka razmisle oni, što su zato sposobni. Svakako, mi ovisimo i o drugim, no ja sam govorio samo o onome, što o nama ovisi. Za mene je to glavno. Budemo li imali volje, — trpiti će-

mo doduše, imati briga i smetnja, no ostat ćemo na životu, a konačno će i nešto nastati. Naš se rad ne brine za politiku; kad se taj loši vjetar opet smiri, moći ćemo da radimo.

Još jedno od najvažnijih pitanja nijesam ovdje spomenuo — pitanje našega odnosa prema Arapima. Tu se ne pita toliko za političku, koliko za moralnu stranu. Tu nam pokazuju duboku moralnu protivnost, koja leži u našem čitavom palestinskom idealu. No o tome neću da ovdje govorim. Moja pisma su i onako postala dulja nego sam mislio. Možda drugi koji put. Mogao bih ovdje samo da označim, da naš odnos prema Arapima — dakako samo koliko o nama ovisi — mora da bazira na onim osnovama, što sam ih ovdje nazvao: viši nacionalni, svečovječko-kozmički nacionalni interesi.

Imao bih ovdje možda još nešto, možda još mnogo da velim, nešto što mnogo

kaže, nešto što se veli, kad je srce otvoreno. No to nije potrebno. To prelazi bez riječi, ako imade dosta snage, da otvori srca, i prati u dubine ono, što se mora riječima izreći. Jedna me je misao potakla na pisanje, a ta se misao sad oprašta od mene, jer prestajem pisati. Oprašta se, kao netko, koji po prvi put iz domovine odlazi u veliki svijet, — tko zna? ... Tko zna, da li mi bar sada — mislim da dostaje, ako velim: bar sada, bez tumačenja — tko zna, da li se bar sada konačno ogleđavamo, spoznamo do kraja naš položaj, te ozbiljno podjemo na liječenje naših rastrganih duša, da se sporazumimo i sjedinimo na veliko nacionalno djelo, — tko zna? ...

Što velite, prijatelji moji, jesam li se obratio na pravu adresu? ...

Mir i blagoslov s vama!

Preveo: Šalom Freiberg.

cijonističkim advokatom drom, Weissmanom odulji razgovor s rumunjskim ministrom vanjskih djela Ducom, koji je tom prilikom pokazao veliki interes za razna pitanja izgradnje Palestine. Ministar Duca izjavio je u ime rumunjske vlade njene simpatije za cijonistički pokret i obećao je radu kod izgradnje Palestine njenu potporu potpunu. Glede dozvole sabiranja doprinosa za cionist. organizacije, izjavio je ministar, da će o tome još govoriti sa svojim kolegama. Na osnovu ove intervencije dozvoljeno je sabiranje za Keren Hajesod, koje je dosada bilo samo djelomično tolerirano, a oficijelno nije bilo dozvoljeno.

Darovi muzeju Becalela u Jerusolimu. Direktor jerusolimske škole Becalel za umjetni obrt primio je kod svog prošlog boravka u Beču za spomenuti muzej mnoge darove. Tako je prof. Jehuda Epstein darovao svoj autoportret. Slikar Rappaport jedan portre Rikarda Bur-Hoffmanna, a dr. Segal razne sinagogalne predmete.

Za jevrejsku ligu naroda. Odbor jevrejskih delegacija sprema nekoliko zemaljskih sekcija jevrejske lige naroda. U tu je svrhu pohodio jedan zastupnik odbora Litavsku, gdje bi se imala stvoriti prva jevrejska liga naroda. Daljnji članovi odbora putuju u Austriju, Čehoslovačku, Bugarsku i druge zemlje, da tamo s vodećim jevrejskim ličnostima povedu pregovore o osnutku zemaljskih grupa jevrejske lige naroda.

Jevrejski izborni katastar u Grčkoj. Kako nam iz Soluna javljaju, odredila je grčka vlada, da se stvori posebni jevrejski izborni katastar, koji inače u ustavu nije predviđen. Poznato je, da veći dio grčkih Jevreja stanuje u Solunu. Bili su Jevreji ovog grada, koji su stvorili protestni pokret protiv ovog kršenja ustava na štetu Jevreja. Solunski Jevreji pokušali su najprije, da jednim memorandumom generalnog guvernera Lambrosa dokažu ovu pravnu povrijedu, te u tom memorandumu traže uspostavu ustavnih prava. No pošto ovaj korak nije donio uspjeha, priredjena je u Solunu velika protestna skupština, koja je bila u masama posjećena. Predsjednik jevrejske općine referirao je o koracima, koji su dosada bili učinjeni, ali koji su ostali bez uspjeha. Skupština primila je oštru protestnu rezoluciju, u kojoj se ustanovilo, da osnutak jednog zasebnog jevrejskog izbornog katastra krši ustav i da ograničuje izbornu pravu Jevreja. U rezoluciji se naviještava, da će se jevrejsko pučanstvo u slučaju, da se ova odredba ne opozove, sustegnuti od glasanja. Rezoluciju potpisalo je 27 jevrejskih organizacija, među njima i cionistička.

Organiziranje jevrejskog jezičnog pokreta u Beču. U subotu 25. novembra održana je dobro posjećena skupština, na kojoj se raspravljalo o organizaciji jevrejskog jezičnog pokreta u Beču. Dr. Nahum Goldmann referirao je kao zastupnik organizacije tarbut o zadaćama i organizacionim formama tarbuta i o potrebi osnutka austrijske zemaljske grupe ove organizacije. Na referat priključila se opširna debata, kod koje su sudjelovali mnogobrojni govornici. Gosp. Diesendruck izrazio je potrebu osnutka jednog jevrejskog kluba u Beču, koji bi obuhvaćao sve one krugove, koji jevrejski govore. Skupština

stvorila je zaključak, da se ovakav klub osnuje. Izabran je pripravni odbor, u koji su ušli gg. Baron, Diesendruck, Gelber, Henisch, Picker, Schächter, Ungerfeld i gdja. Waldmann.

Primljena je nadalje rezolucija, koja naglašuje potrebu osnutka, austrijske organizacije tarbuta i kojom se pripravnom odboru stavlja u dužnost, da u sporazumu s već postojećim institucijama sve potrebno uredi.

Iz cijonističkog svijeta.

Povećanje dohodaka jevr. nacionalnog fonda. Glavni biro K. K. L. ističe u svojoj okružnici, da narodni fond posjeduje samo pol po sto, a ostale Jevreji 3 i pol po sto onog teritorija, koji spada pod mandat. Za iduću godinu ima K. K. L., da isplati dugove za kupljena zemljišta u visini od 70 hiljada. Akoprem su se dohoci uvećali, ne dostaju svi prinosi još uvijek, da bi KKL mogao ispuniti sve svoje zadaće. Od god. 1922. povećao se poprečni mjesečni dohodak od L 6000 na L 9500 u god. 1923., ne uzev kod toga u obzir svote Keren Hajesoda. Uvećanje iznaša dakle 60 po sto.

Dar američkih cionista lordu Balfouru. U znak zahvalnosti darovala je cionistička egzekutiva Amerike lordu Balfouru jednu portretnu bistu, koja je izradjena iz platine, a stoji na srebrenom pijedestalu. Bistu izradio je umjetnik Rosenthal iz Baltimora, a predala ju je lordu Balfouru delegacija s drom. Weizmannom na čelu. Balfour bijaše vrlo ganut zbog ovog dara te je izjavio, da ima osjećaj, kao da ovu hvalu potpuno ne zaslužuje. Nije izvršio ni dio onog, što bi stvar zahtjevala. Veseli ga, što je rad oko Palestine napredovao, a žaloste ga zapreke, koje se jevrejskim nastojanjima uvijek stavlja, već obzirom na to, koliko je jevrejski narod dao svijetu, a što njemu svijet uzvraća. Protiv cionizma pravi se iz političkih i raznih razloga, a dijelom i iz još neznatnijih, smiješna opozicija. On je pako uvjerenja, da je cionizam dostojan svakog idealiste.

Dar francuske vlade nacionalnoj biblioteci u Palestini. Francuski ministar predsjednik Poincare upravio je francuskom konzulu u Jerusolimu pismo, u kojem ga umoljava, da u svemu potpomaže unapređivanje jevrejske narodne biblioteke u Palestini. Nadalje je Poincare iz fonda za širenje francuske literature u inozemstvu stavio narodnoj biblioteci 10.000 franaka na raspolaganje, da kupi francuske knjige.

Veliki dar iz Čehoslovačke za tehniku u Haifi. Na zamolbu cijonističkog centralnog komiteja Čehoslovačke republike, poklonio je generalni direktor rudokopa i ljevaonika željeza u Vítkoviten dr. techn. Adolf Sonnenschein tehnicij u Haifi veliku zbirku demonstracionih materijalija iz metalne industrije (visoke peći, lijevaone željeza, tvornice strojeva, valjanoci, tvornice cijevi) i više strojeva. Ovaj munificentan dar doskora će biti otpavljen u Haifu.

Naseobine Misrahista. U naseobinama, koje Misrahisti u Palestini nastoje osnovati, pokazuje se veliki napredak. U prvoj misrahističnoj naseobini, za koju je Keren Kajemet stavio na raspolaganje 4.000 dunuma zemljišta, osnovana je početkom novembra prva konca u kojoj

već radi 15 ljudi. Među njima ima članova kako Hamisrahi Hacair, tako i Hapoeel Hamisrahi. Nadalje je Hamisrahi Hacair započeli iskapanjem vodenih reservoara, koji su potrebiti za gradnje, i to na zemljištu koje leži u blizini Jerusalema, na putu u Sihem, a kupljeno je na njihov trošak. Ovi reservoari imaju prema ugovoru, da budu u mjesecu Sevatu dogotovljeni, nakon čega se imalo odmah započeti gradnjom od 25 kuća. I sama mjesta podijeljena su već početkom novembra Misrahija, rabina Jaakoba Reintera, i u Jafi kupio je Hamisrahi—Hacair zemljišta i to oko 100.000 kvadratnih lakata, da se tamo osnuje misrahistička naseobina. Kako izgleda moći će se tijekom ovog mjeseca dovršiti predradnje.

Izvanredna zemaljska konferencija istočno galičkog Hitachduta. 19. novembra održana je u Lavovu izvanredna zemaljska konferencija istočno galičkog Citachduta, kod koje je sudjelovalo 72 delegata iz 35 mjesta. Za novo izabrano vodstvo određene su slijedeće smjernice: 1. Primat palestinskog rada pred zemaljskom politikom.

2. Paralelno s organizatornim radom među radničkim masama jevrejskog pučanstva, treba poraditi da dodje do produbljenja ideja među drugovima.

3. Naglašenje idealističkog momenta pokreta Hitachdut, a napose momenta realizacije cionističkih ideala u životu svakog druga.

Osim toga primljeno je nekoliko rezolucija u stvari osnutka interteritorijalnog odbora za radničku Palestinu, nadalje užeg kontakta o halučkim organizacijama i izdavanja vlastitog lista. U novu upravu izabrani su Jona Rosenzweig, dr. Nathan Melzer, Hilel Spindler, dr. Mordehaj Wiesel, Ichak Ziemermann. Egzekutivi pripadaju i zastupnici Hitachduta u Sejmu Zwi Heller i dr. Alber Sielberstein.

Iz Palestine.

Engleske koncesije kralju Huseinu od Hedžasa? Jerusolinski dopisnik »Daily Expressa« javlja, da među Jevrejima i Arapima Palestine vlada veliko uzbuđenje. Prispio je telegram iz cionističke centrale u Londonu, prema kojemu je britska vlada kralju Huseinu dala izvjesne koncesije kao protutežu cijonističkim pravima.

Palestinska vlada tvrdi, da o toj stvari ništa ne zna. Srdžba pako Arapa dolazi odatle, što koli cionisti, toli i vlada sama nastoje, da siju mržnju među Arapima.

»Egyptian Gazette« piše: najvažniji arapski prijedlozi u Londonu idu za tim, da se što prije osnuje reprezentativna zemaljska vlada s najsirom neovisnošću, u koliko je politika Velike Britanije, kako je u »withe paperu« objelodanjena, dozvoljava. Osobe, koje su odgovorne za pojedinosti ovog prijedloga vjeruju, da bi se primitkom ovih prijedloga izašlo ususret koli željama Engleza, toli i željama Jevreja i Arapa.

Jevrejska univerza u Jerusolimu. Jedan je anonimni mecena iz Engleske darovao jevr. univerzi u Jerusolimu 20.000 funti. U jednom brzopjavu američkom Keren Hajesodu potvrđuje Weizmann ovu vijest.

Organizacija raznih fakulteta univerze u velike napreduje. Gospodarstveni mikrobiološki i kemijski institut započeli su već radom, a uskoro će započeti i odjeljenje za judaistiku. Ovih dana osnovan je u New-Yorku odbor, sastavljen iz jurista, koji bi slično kao i poznati liječnički odbor, poradio na unapređenju juridičkog odjeljenja jerusalimske univerze.

Zakon o palestinskom državljanstvu. Prema objašnjenjima, što ih je dao Colonel Kish na jednoj sjednici »Vaad leumija«, može se očekivati iz formalnih razloga još daljnje zatezanje uređenja pitanja državljanstva u Palestini. Razlog je tome, što parlamenti nekih država još nisu ratificirali lozanski mirovni ugovor. Sam zakon pripravlja se medjuo djelomice u Jerusolimu, djelomice u Londonu. Cijonistička egzekutiva stoji s vladom u pregovorima, da zaštiti interese Jevreja.

Daljnje huškanje Arapa protiv Ruthenbergovog projekta. Kako smo već u prošlom broju izvijestili, akceptirala je uprava grada Jafe prijedloge inženjera Ruthenberga glede opskrbe grada s električnom energijom, primitak ovih prijedloga uslijedio je s 12 naprama 1 glasova. 16. novembra sjala se Jafa već u električnom svijetlu. No to nije smetalo arapske ekstremiste, da i nadalje jurišaju protiv Ruthenbergovog djela. Opoziciju organizira muslimanska kršćanska organizacija. I arapska egzekutiva uzrujala se zbog ovog zaključka, te predbacuje vladi, da je prisilila gradsku upravu Jafe, da primi ovaj po Ruthenberga povoljan projekt. U jednom telegramu High Comissioneru čini ga odgovornim za ovaj čin. No vlada se pokazala osobito energičnom. Guverner Campbell obavijestio je list »Felestin«, da je sporazum s Ruthenbergom definitiv i neopoziv, i da će najenergičnije štititi sve uređjaje Ruthenbergovog društva. Dvojica od vođa muslimansko kršćanskog udruženja, koji su se kratili da dadu garancije za svoje lojalno držanje, kažnjeni su šestmesečnom tamnicom. U znak protesta priredjena je demonstracija, kod koje je srušen stup jedne lučne lampe. Nakon što nije uspio arapski apel, da se zatvore trgovine, prestali su Arapi s dovozom stoke u jevr. klaonicu.

Kupnja zemlje u Palestini. Djelatnost P. L. D. C.-A. Glavni direktor Palestine Land Development Co. dr. Jacob Thon, koji momentano boravi u Berlinu, da u Evropi organizira prodaju zemljišta P. L. D. C.-a, da je o P. L. D. C.-u kao oficijelnom institutu cijonističke organizacije za prodaju zemljišta slijedeće podatke:

P. L. D. C. osnovan je zajedno s palestinskim uredom god. 1908. za predsjedanja Wolfsohna. Dr. Warburg, koji je do onda upravljao palestinskim resorom ondašnjeg U. A. K.-a i potonji predsjednik organizacije, izabran je predsjednikom

nadzornog odbora društva, dr. Ruppin pročelnik palestinskog ureda, vodećim direktorom. K prvim direktorima pripadali su i direktori narodnog fonda Kremenetzki, Bodenheimer i Weizmann.

Kod gotovo cijelokupne kupnje zemljišta u Palestini posredovala je P. L. D. C. P. L. D. C. kupila je:

Merhaviu, Poriu, Ruhamu, Kiar Uriu, Hederu, Cetu, Ain Haj, Kalendiu, Kerkur, Umhasjen, Nahalal, Nuris, Tel Adas i zemljišta u dolini Jezrel. Hirbot Asuni i velike površine kraj Kvar es Sabe, Haifu, Petah Tikvu, Rišon le cion Rescinu, dala je inicijativu za kupnju Migdala i Gezere. Kupila je nadalje velika zemljišta za naljivanje u okolici i samom gradu Haifi, Jafi Tel Avivu, i oko Jerusolima. Ukupno nakupovao je P. L. D. C. do kraja godine 1922.:

Poljoprivrednog zemljišta 195000 dunama u vrijednosti od L 720.000; vrtnih gradova (zemljišta) 11.000.000 dunama u vrijednosti od L 150.000; zemljišta u gradovima 1.350.000 dunama u vrijednosti od L 166.000; za trgovačke četvrti 86.000 dunama u vrijednosti od L 194.000; ukupno zemljišta u iznosu od 195.000 dunama i 12.000.000 m² u vrijednosti od L 1.230.000. Time se je povećao jevrejski posjed zapadno od Jordana za 50 po sto.

P. L. D. C. osnovala je god 1908. farmu Kineret, koja je prva ove vrsti u Palestini, a po njenom primjeru osnovane su farme Ben Šemen, Hulda, Merhavija, Gan Šmuel itd. Ovim osnutcima dobilo je preko tisuću radnika zaposlenje i izobrazbu. Osnutkom radničke zajednice Daganija (1900.) dala je P. L. D. C. prvi povod velikom radničkom zajedničarskom pokretu u Palestini.

P. L. D. C. osnovala je posebno odjeljenje za gradnju gradova, te je time mnogo pridoniela, da su nove jevrejske gradske naseobine u triju od najvažnijih palestinskih gradova, građene prema najmodernijim principima.

Dionička glavnica P. L. D. C.-a povišena je na prošloj glavnoj skupštini od L 50 hiljada na L 75.000, a ta je povišica već gotovo sasvim uplaćena. P. L. D. C. isplaćivala je u godinama 1920.—21.—22. dividende od 6 po sto.

Od različitih zemljišta, koje P. L. D. C. nudi na prodaju, od osobitog su interesa parcele na Karmelu. Na ovom brdu, koji se ističe prirodnim ljepotom, kao i historičkim reminiscencijama, kupila je P. L. D. C. u zadnjim godinama zemljišta u veličini od 6.000 dunama. Polovicu od tog kupilo je jedno rumunjsko društvo, da tamo osnuje naseobinu u obliku vrtinoga grada. Preostalo je još nekoliko parcela u zapadnom i centralnom karmelu. Cijene ovih parcela kreću se već prema njihovom položaju izmedju 50—200 funti sterlinga po 1000 m² netto.

Kupci ovih parcela dobe nakon uplate prodajne svote potvrdu o unešenju njihovog zemljišta u gruntovne knjige palestinske vlade. Kod veće kupnje kreditira se jedan dio. U tom slučaju daje se kod potpisa ugovora kapara u visini od jedne trećine cijene, dok se ostatak otplaćuje mjesečno ili četvrtgodišnje, već prema veličini objekta uz 8 po sto kamata.

Prodaju zemljišta i vrijednosnih papira preuzelo je novoosnovano društvo Mešek. Osnivači su ovog društva dr. Brutzkus, ministar na raspoloženju u Kovnu, arhitekt Gebstein, redaktor »Rasvjeta«, ing. Kuzenov, N. Sachs, veletrgovac iz Moskve. Da se olakša kupnja većih zemljišta kao i gradnja kuća, izdala je P. L. D. C. obligacije u visini od 10, 15 i 100 L, koje se ukamaćuju sa 6 po sto, a isplaćuju se nakon 7 godina. Nove obligacije prima P. L. D. C. kod kupnje jednog zemljišta kao platežno sredstvo u punoj nominalnoj vrijednosti.

Biro P. L. D. C. kao i društva Mešek nalaze se u Berlinu, Sächsische 8.

Općinski budžet Tel Aviva. Kako nam iz Tel Aviva javljaju iznaša imetak općine Tel Aviva 38.000 funti, a budžet za g. 1923. 22.500 funti. Broj kuća iznaša 888 u ukupnoj vrijednosti od preko milijun funti. Neizgrađenih gradilišta imade 2000 u vrijednosti od 600.000 funti. Godišnja namjnine iznašaju 106.000 funti.

Izgradnja luke u Palestini. Poznati engleski inženjer Palmer bio je od palestinske vlade pozvan, da ispita mogućnost izgradnje modernih luka u Palestini, te je o tome već dao pismeno svoje stručno mišljenje. Inženjer Palmer predlaže, da se luka izgradi u Haifi. Troškovi bi iznašali milijun i pol funti, a za početak bi trebalo milijun funti.

Novi upravitelj Hadase. Dosadnji upravitelj bolnice Bet-David u New-Yorku dr. Simon Tennenbaum, imenovan je direktorom Hadase u Palestini, te je već ostavio New-York, da nastupi svoje mjesto u Palestini.

Turistički pokret u Palestini. Nakon prekida od nekoliko tjedana počeli su jevr. turisti osobito iz Amerike ponovno dolaziti u Palestinu. Očekuje se osobito veliki broj turista za vrijeme Pesah-blagdana. Broj turista, koji se očekuju, cijeni se na 6000.

Važni nalazi kod iskapanja u Davidovom gradu. Jebusitska tvrđja Millo. Sjedinjena ekspedicija palestinskog fonda za iskapanje i »Daily Telegraph« iskopala je osnove starog Davidovog grada, te tom prilikom otkrila tragove misterioznog grada Millo. Millo se u bibliji napominje kao jebusitska utvrda, koju je zauzeo David. »Daily Telegraph« piše k ovoj vijesti, da je ovaj nalaz prema izjavi profesora Macalistera, koji je vođa ove ekspedicije, od osobite važnosti.

6%

Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa

te vraća iste bez otkaza

MEDJUNARODNA BANKA D. D.

ZAGREB NIKOLIĆEVA 7

TERAZIJE 23 BEOGRAD

6%

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor na svojoj sjednici od 4. o. mj. nakon raspravljanja nekih organizatornih pitanja raspravljao o pozivu Egzekutive za provedenje ovogodišnje šekelske akcije. Šekelski blokovi bit će doskora razaslati svim mjesnim cionističkim organizacijama, te će se uz šekel imati ubrati i prinos za zemaljsku organizaciju. Svako mjesto dobit će za pokriće saveznoga budžeta odredjen kontingent, a pored toga uslijediti će stupnjevanje prinosa. Da se spriječi nagomilavanje pojedinih akcija, zaključeno je, da se u mjesecima decembar i januar provadja akcija za halučku farmu, u februaru u martu akcija za šekel i zlatni šekel. Konačno se raspravljalo o stajalištu prema saradnji s drugim zemaljskim savezima.

Čestitka Saveza cionista Jugoslavije vrhovnome rabinu. Savez cionista Jugoslavije upravio je g. dru. Isaku Alkalaju prigodom njegovom imenovanja vrhovnim rabinom i njegova odlikovanja ovo pismo:

Visokopoštovani Gospodine!

Saznavši zvanično o Vašem naimenovanju velikim rabinom naše kraljevine i o visokom odlikovanju ordenom Sv. Save I. stepena potpisane Radnome Odboru cionista Jugoslavije ugodna je čast, da Vam, Visokopoštovani Gospodine, od srca čestita. Ubedjeni smo, da će Vam Vaš visoki položaj još u većoj meri omogućiti da budete na braniku prava i časti jevrejskoga naroda, komu ste uvek predanom ljubavi služili.

Visokim odlikovanjem koje Vam je dalo Njegovo Veličanstvo osećat će se počašćen sav jevrejski narod u našoj kraljevini, pa će ovo odlikovanje naći odjeka i kod Jevreja izvan naše kraljevine.

Koristimo se ovom zgodom da Vas pozdravimo i kao svoga sumišljenika, odličnoga radenika za cionističku stvar, pa ne ćemo propustiti, da o ovome visokome odlikovanju izvestimo vodjstvo svetske cionističke organizacije.

Molimo Vas, Visokopoštovani Gospodine sumišljeniče, da i ovom prilikom izvolite primiti izraz našega odličnoga poštovanja.

S cionjskim pozdravom

U z. predsjednika: Tajnik:
Dr. Licht v. r. Dr. Singer v. r.

Dar za jugoslavensku koloniju. Gosp. Mavro Preis iz Vinkovaca darovao je 5000 dinara za osnutak jugoslavenske halučke farme.

Svečana služba božja povodom blagdana oslobođenja. U subotu dne 1. decembra održana je u zagrebačkoj sinagozi povodom blagdana oslobođenja svečana služba božja kojoj je pribivalo pored izaslaničarima mnogobrojno općinstvo. Služba božja započela je psalmom »Adon olom« koju je pjevao kor uz solo g. nadkantora Rendia. Iza toga izrekao je nadržabin dr. Hosea Jacobi molitvu za kralja i domovinu, a zatim je kor otpjevao odlomak iz »Min hamecar«. Profesor dr. Gavro Schwarz u odlučnom govoru razložio značenje dana. Pjevanjem himne završena je služba božja.

Hanuka-akademija Makabija u Zagrebu. Židovsko športsko i gimnastičko društvo »Makabi« priredilo je dne 2. decembra o. g. u broju posjećenoj dvorani Hrv. Sokola svoju tradicionalnu Hanuka-akademiju, čiji je čisti prihod ovaj puta bio namijenjen nastradalima od poplave.

Nakon mimohoda i palenja svijećica uz pjevanje »maos cur« po g. nadkantoru Rendiu i društvenom zboru, održao je predsjednik društva g. Šime Spitzer svečano slovo o važnosti makabejskih tradicija, vršenju savremenih dužnosti i snanjanju žrtava, koje su potrebne za obnovu zemlje i naroda.

Gimnastički program bio je ovaj puta prilagodjen duhu vremena te je po svome sastavu i izvedbi pokazao sve odlike moderne gimnastike, koja napušta forriranje sprava i pretpostavlja igre, slobodne, proste i ritmičke vježbe, naročito kod djece, naraštaja i članica.

Skupinske proste vježbe djece, naraštaja obojeg spola i članica i uzorne vježbe (na novo uvježbane devetke) članica i muškog naraštaja dokazuju neosporivi napredak i mogu da zadovolje i najstrože stručnjake. U svrhu propagande sobne, kućne gimnastike prikazalo je muško članstvo pod vodstvom i uz tumačenje društvenoga učitelja g. prof. Jankovića »Proschekov sistem«, koji se sastoji iz prostih, vrlo jednostavnih vježbi, koje su ali vrlo podesne za razvoj muskulature i cijeloga organizma.

Jedan dio prednjaka i prednjačkih pripravnika nastupio je lijepim vježbama na simultanim (2) ručama i piramidom na jednoj ruči, dok je novoosnovana mačevalačka sekcija predvela školu mačevanja sa assautom gg. Rotschilda i Salamona. Sistematski i solidan rad ove mlade sekcije obećaje, da će se ovaj zanemareni ali elegantan šport i u našim redovima ponovno udomiti.

Hanuka priredba židovske omladine u Zagrebu. Kako smo već u prošlom broju javili biti će u nedjelju dne 9. decembra točno u 1/3 poslije podne u dvorani Music-Halla, Hanuka-priredba židovske omladine u korist halučke farme, za koju vlada vrlo veliki interes medju židovskim građanstvom, a i medju omladinom. Središte priredbe je izvedba aktuelnog i nadasve zanimivog komada »Rad i rat«, napisali Rothmüller i Schwartz, u režiji gosp. Josipa Papića.

Ulaznice za tu priredbu dobivaju se u tugovini Lion, Jurišićeva ulica 2 i na dan priredbe na blagajni. Programi na ulazu.

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJ. SHS.

1. U uputi za iskaznice potkrala se jedna pogreška, koja kvari smisao. U retku 7. i 8. treba mjesto »pročitati« staviti »prečrtati«.

2. U sazivu Saveznog Vijeća treba dodati kod izvještaja referenata i palestinski referat.

„ZA RADNU PALESTINU“

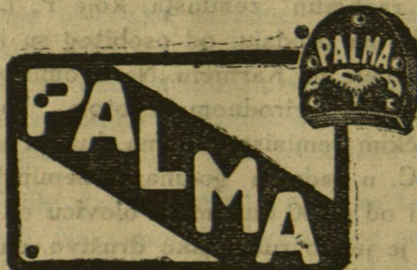
U nedjelju, dne 16. decembra o. g. u 20^{1/2} h, održat će se u općinskoj dvorani (Palmotičeva 16) meeting, na kojem će govoriti:

Jona Steiner: O palestinskom radništvu
Šalom Freiburger: O kulturnim problemima palestinske izgradnje,
Joel Hochsinger: Izgradnja Palestine u svjetlu Hitahduta

Pristup slobodan

Hapoel - Hacoal
Grupa Zagreb,

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

kaučuk pete i potplate.

Zaštitni znak

Prodavaoci dobivaju snazan popust. - Čuvajte se besvrijedni-palvoa.rta

Prava

„ERENYI“-DIANA

francuska vinovica - najbolji kućni lijek za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 6
srednje „ „ 16
„ „ „ 32

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju

JUGOPHARMACIJA D. D.

(Diana-odilo)

Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9-31

VREĆE

Iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugallj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —

Zavod za posudjivanje nepremovnih pojava

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

SAJMIŠTE 51 ZAGREB SAJMIŠTE 51

TELEFON BROJ 22-72.

TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

P A M U K A. ROMANO M O L I N O

sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB,
Boškovićeve ulica broj 15
Brzjavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno
šifoni
engleski — talijanski

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k.d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. **Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.**

Vjoran čuvar Vaših zubi jest

»LYODONT«

pasta za zube. — Jedan pokus — i Vaše je povjerenje osigurano!

Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!

LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

Domaćice

tražite kod Vašeg trgovca
samo najbolje belgijsko

Plavilo

za rublje

Zaštitni znak sa znakom „Deva“

Glavno skladište za Jugoslaviju:

„Patria“

zadruga za kemijske
potrepštine, Zagreb,
Preradovićeve ul. 12
: Telefon broj 16-91 :

Kroz decenije
poznati i pro-
kušani od ka-
trana čisti
materijal
za pokri-
vanje
kro-
vova

RUBEROID

Izoliranje
nepro-
močljivo,
trajno, liče-
nje za uzdr-
žavanje nepo-
trebno.

Uzorke besplatno šalje:

Hrvatska**industrija katrana**

dioničarsko društvo
u Zagrebu
Trenkova 18 - Telef. 3-64

Nudi vlastite proizvode: Krovnu
ljepenu katranisanu, ploče za izo-
liranje proti vlazi, kameno-ugljeni
katran, katranovo ulje, smolni ce-
ment, naltalin, benzol dupl, rofi. i
sve ine katranove derivate, kolo-
maz, masi za strojeve i gatre itd.

Najviše uspjeha
u Vašem podu-
zeću možete po-
lučiti ako ogla-
šujete u našem
listu!

Tko oglašuje --
taj napreduje!!

„LYRA“ BLEISTIFTFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dion. društvo „MERKUR“

veletrgovina i konfekcija papira

ZAGREB

Ilica 31 Telefon broj 17-95.

Leipziger Stahlfederfabrik
HERM. MÜLLER A. G.
LEIPZIG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dion. društvo „MERKUR“

veletrgovina i konfekcija papira

ZAGREB

Ilica 31 Telefon 17-95.

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“

veletrgovina i konfekcija papira

ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

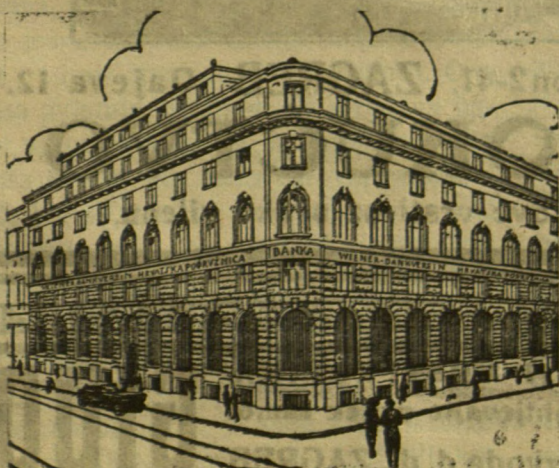
MANUFAKTURA

Robni odio Centralne banke d. d.
ZAGREB, Strossmayerova ulica 2.

MAKSO BOROVIC

Brzjavi: MABOR

Telefon: 11-31

WIENER BANK-VEREIN

HRVATSKA PODRUŽNICA, ZAGREB

Jurišićeva ulica broj 22.

Brzjavnj naslov: **BANKVEREIN**

Obavlja sve bankovne transakcije.

Centralna eskomptna i mjenjačna banka dioničko društvo

Akcijski kapital . . Din. 50,000.000
 Rezerve „ 6,000.000

Zagreb Margaretska ulica broj 4.
 (kod Srpsko-pravoslavne crkve)

Podružnice : **BROD n/S** Starčevićeva ul. br. 4 **DJAKOVO** Wilsonova ul. br. 4 **OSIJEK** Trg Kralja Petra br. 1

OBAVLJA: sve bankovne transakcije **PRIMA:** uloške na knjižice i tekući račun i plaća najbolje kamate, **KUPUJE I PRODAJE:** valute i devize, te ih obračunava najpovoljnije, **IZDAJE:** čekove, akreditive i jamstva na sva mjesta u zemlji i na strani.

Ulagачi dobivaju visoke premije, koje se izvlače 4 puta godišnje! Tražite prospekt!

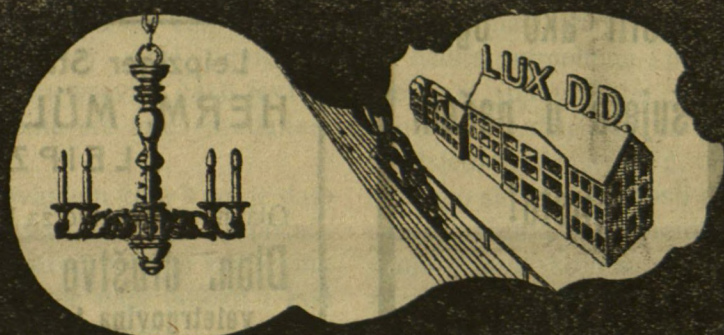
Gumene pete i Gumene potplate

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

I. BUKOVE CJEPANICE

kao i sve ostale vrsti gorivog drva na vagone, hvatove, te rezana i cijepana, dobijete najpovoljnije kod **ŠANDORA WEILLERA**, TRNJANSKA CESTA 40 - TELEFON 24-69.

TVORNICA BRONZ LUSTERA

LUX D.D. KOTURAŠKA 9.

Na veliko! Na veliko!

JUŽNO VOĆE

limuna, naranča, smokva, badema, datulja, sultanina, malaga, itd. uz najjeftinije cijene kod

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta. Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67. Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podšorba

Dragutin Ullmann, Zagreb
 ulica 36 ulica 36

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
 Vlaška ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30.

Komisijono skladište tt.
Gebroder Böhler & Co. A.-G.
 Wien Berlin

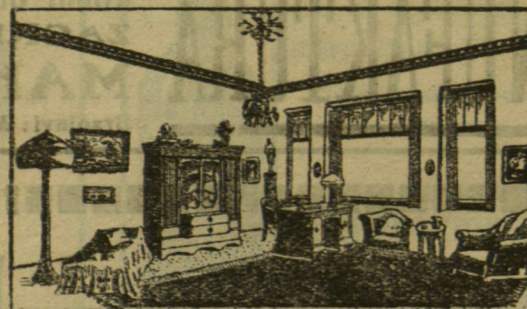
Ocjel za alat i konstrukcije
St. Egydy-er Eisen- und Stahlindustrie-gesellschaft in Wien
 Turpije Anker Fischer, žice i užeta od žice

Jesam li poslao pretplatu?

Prva osječka
TVORNICA ZA PRERADBU DRVA D. D.
 Atelier za umjetničko uređivanje stanova

Telefon 2-41, ZAGREB Gajeva 12.

POKUĆTVO
 Sve vrsti uz svaku cijenu.

GIDOL

NENATKRILJIVO SREDSTVO ZA ČIŠĆENJE SVIH VRSTI KOVINA
 Čuvajte se patvorina! Jedini tvorničari: Zahtjevaite uvijek samo:
GRUBIĆ I DROBAC, tvornica kem.-tehn. proizvoda d. d., ZAGREB

GIDOL